

ความรู้เบื้องต้นสำหรับครูที่สอนเด็กระดับอนุบาลและประถมศึกษาชั้นนั้น ครูต้องมีความเข้าใจเรื่องรูปและเสียงของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ว่ามีความแตกต่างกันจึงจะนำไปสอนอ่านและเขียนได้อย่างถูกต้อง เช่น

★ ชื่อและรูปพยัญชนะ	ก ไก่	ออกเสียงว่า	กอ
★ ชื่อและรูปสระอะ	- ะ	ออกเสียงว่า	อะ
★ ชื่อและรูปวรรณยุกต์ไม้เอก	'	ออกเสียงระดับ	เสียงเอก

๑. พยัญชนะ

๑.๑ ชื่อเรียกรูปพยัญชนะ

ชื่อเรียกรูปพยัญชนะไทยมี ๔๔ ตัว ปัจจุบันใช้เพียง ๔๒ ตัว ไม่ใช่ ข ขวด และ ค คน เปลี่ยนมาใช้ช ไข่ และ ค ควาย แทน

ชื่อเรียกพยัญชนะที่นำมาจากฉบับของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ไปแต่งบทร้อยกรองประกอบ ฉบับที่ใช้คำคล้องจองถูกต้อง และใช้กันแพร่หลายในขณะนี้ คือ ฉบับของรองศาสตราจารย์ปิตินันท์ สุทธสาร มีดังนี้

ก เอ๋ย ก ไก่	ข ไข่น้ำอวด	ช ขวดลวดลาย
ค ควายอดทน	ค คนเก่งจั่ง	ฌ ระวังสวายหู
ง งูเลื้อยคลาน	จ จานงามยิ่ง	ฉ ฉิ่งปากกว้าง
ช ช่างตัวโต	ช ไข่ไข่เสมอ	ฉ ฉม่อมแฝกึ่ง
ญ งามตา	ฎ ขวาน่ารัก	ฏ ปฏักปักที่ลาน
ฐ ฐานใหญ่โต	ฑ มณโฑ นั่งหงา	ฒ ผู้เฒ่า ใจเย็น
ณ เณรยังเล็ก	ด เด็กวัยเยาว์	ต เต่ากินผักบุง
ถ ถูเก็บบาน	ท ทหารยืนตรง	ธ ธงเชิดชู
น หนูวิ่งไว	บ ไปไม้ไบหนา	ป ปลาในบึง
ผ ผึ้งนางพญา	ฝ ฝากันบ้าน	พ พานรองขัน
ฟ ฟันขาวเป็นเงา	ภ สำเภาแล่นมา	ม ม้าเร็วฉับ
ย ยักษ์ใหญ่เหลือ	ร เรือลอยนิ่ง	ล ลิงโลดแล่น

ว แหวนล้ำค่า	ศ ศาลาเย็นดี	ษ ภาษีช่วยเหลือ
ส เสื่อเร่งรีบ	ห หีบใส่ผ้า	ฬ จุฬาลอยคว้าง
อ อ่างชายถูก	ฮ นกฮูกตาโต	

๑.๒ เสียงพยัญชนะ

เสียงพยัญชนะไทยทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว พยัญชนะต้นควบ และ พยัญชนะท้าย (หรือตัวสะกด)

รูปพยัญชนะท้ายที่เป็นตัวสะกด แทนเสียงพยัญชนะท้าย มี ๘ แม่ ได้แก่

แมกก	พยัญชนะสะกดได้แก่	ก ข ค ช
แมกด	พยัญชนะสะกดได้แก่	ด ต จ ช ซ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ถ ท ธ ศ ษ ส
แมกบ	พยัญชนะสะกดได้แก่	บ ป พ ฟ ภ
แมกก	พยัญชนะสะกดได้แก่	ง
แมกน	พยัญชนะสะกดได้แก่	น ญ ณ ร ล ฬ
แมกม	พยัญชนะสะกดได้แก่	ม
แมกย	พยัญชนะสะกดได้แก่	ย
แมเกอว	พยัญชนะสะกดได้แก่	ว

๒. สระ

๒.๑ ชื่อเรียกรูปสระ

ชื่อเรียกรูปสระในปัจจุบัน ตามที่เสนอไว้ในหนังสือ อุตศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๑ ของกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๕ : ๖๘ – ๖๙) ดังนี้

๑.	– ะ	เรียกว่า	สระ อะ
๒.	– ั	เรียกว่า	ไม้หันอากาศ
๓.	– ำ	เรียกว่า	สระ อำ
๔.	ใ -	เรียกว่า	สระ ไอ ไม้ม้วน
๕.	ไ -	เรียกว่า	สระ ไอ ไม้มลาย
๖.	ไ – ย	เรียกว่า	สระ ไอ ไม้มลาย กับตัว ย หรือสระ ไอ – ยอ
๗.	เ – ำ	เรียกว่า	สระ เอา

๘. - ๗	เรียกว่า	สระ อา
๙. ิ	เรียกว่า	สระ อี
๑๐. ึ	เรียกว่า	สระ อึ
๑๑. ึ	เรียกว่า	สระ อึ
๑๒. ึ	เรียกว่า	สระ อือ
๑๓. ึ อ	เรียกว่า	สระ อือ - ออ
๑๔. ุ	เรียกว่า	สระ อุ
๑๕. ู	เรียกว่า	สระ อู
๑๖. เ-ะ	เรียกว่า	สระ เอะ
๑๗. เ ึ	เรียกว่า	สระ เอ กับไม้ไต่คู้
๑๘. เ -	เรียกว่า	สระ เอ
๑๙. แ - ะ	เรียกว่า	สระ แอะ
๒๐. แ ึ	เรียกว่า	สระ แอ กับไม้ไต่คู้
๒๑. แ -	เรียกว่า	สระ แอ
๒๒. โ - ะ	เรียกว่า	สระ โอะ
๒๓. โ -	เรียกว่า	สระ โอ
๒๔. เ - าะ	เรียกว่า	สระ เอาะ
๒๕. ึ อ	เรียกว่า	ไม้ไต่คู้ กับสระ ออ
๒๖. ึ	เรียกว่า	ไม้ไต่คู้
๒๗. - อ	เรียกว่า	สระ ออ
๒๘. เ - อะ	เรียกว่า	สระ เออะ
๒๙. เ ิ	เรียกว่า	สระ เออ
๓๐. เ - อ	เรียกว่า	สระเออ
๓๑. เ ึ ะ	เรียกว่า	สระ เอ็ยะ
๓๒. เ ึ ย	เรียกว่า	สระ เอ็ย
๓๓. เ ึ อะ	เรียกว่า	สระ เอ็อะ

๓๔. เ- อ	เรียกว่า	สระ เอื้อ
๓๕. ัวะ	เรียกว่า	สระ อัวะ
๓๖. ัว	เรียกว่า	สระ อัว
๓๗. - ว	เรียกว่า	ตัวอ
๓๘. - รร	เรียกว่า	รอนัน

๒.๒ เสียงสระ

เสียงสระในภาษาไทยแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ สระเดี่ยว และสระประสม

๑) **สระเดี่ยว** คือสระออกเสียงโดยอวัยวะในช่องปาก อยู่ในตำแหน่งเดียวกันตลอด ได้แก่

/อะ/	/อา/	/แอะ/	/แอ/
/อิ/	/อี/	/โอะ/	/โอ/
/อี/	/เอือ/	/เออะ/	/เออ/
/อุ/	/อุุ/	/เออะ/	/เออ/
/เอะ/	/เอ/		

๒) **สระประสม** คือสระที่ออกเสียงโดยอวัยวะที่ออกเสียงอยู่ในตำแหน่งมากกว่า ๑ ตำแหน่ง

ซึ่งประสมกัน ๒ เสียง ดังนี้

สระ /อิ/ + /อะ/ เป็น /เอียะ/	สระ /อี/ + /อา/ เป็น /เอีย/
สระ /อี/ + /อะ/ เป็น /เอือะ/	สระ /เอือ/ + /อา/ เป็น /เอืออ/
สระ /อุ/ + /อะ/ เป็น /อัวะ/	สระ /อุุ/ + /อา/ เป็น /อิว/

๓) **สระที่มีเสียงพยัญชนะรวมอยู่ด้วย** คือ

สระ ำ มีเสียงพยัญชนะ ม อยู่ท้าย

สระ ใ-ไ มีเสียงพยัญชนะ ย อยู่ท้าย

สระ เ-า มีเสียงพยัญชนะ ว อยู่ท้าย

ฤ เสียงพยัญชนะ ร กับ สระอี

ฦ เสียงพยัญชนะ ร กับ สระเอือ

ฦ เสียงพยัญชนะ ล กับ สระอี

ฦ เสียงพยัญชนะ ล กับ สระเอือ

๒.๓ สระลดรูป เปลี่ยนรูป

สระบางตัวเมื่อมีตัวสะกดจะเปลี่ยนรูป หรือบางตัวลดรูป

ก - ะ น → กั้น	สระ - ะ เปลี่ยนรูปเป็น ไม้หันอากาศ ั
ม - ี อ ด → มีด	สระ - ี อ ใช้รูป - ี
ด - ะ ก → เต็ก	สระ - ะ ใช้รูป - ะ
ข - ะ ง → แข็ง	สระ - ะ ใช้รูป - ะ
ด - ะ อ น → เดิน	สระ - ะ อ ใช้รูป - ะ
ล - ะ อ ย → เลย	สระ - ะ อ ใช้รูป - ะ เมื่อมี ย สะกด
ท - ะ อ ม → ทอม	สระ - ะ อ คงรูปเดิม
ล - ะ ะ ก → ลือก	สระ - ะ ะ เปลี่ยนรูปเป็น - ะ อ
ก - ะ โ - ะ บ → กบ	สระ - ะ โ - ะ ไม่มีรูปปรากฏ
ร - ะ ั ว ย → รวย	สระ - ะ ั ว ใช้รูป - ะ ว

๓. วรรณยุกต์

วรรณยุกต์ประกอบด้วยเสียงวรรณยุกต์ และ รูปวรรณยุกต์

๓.๑ เสียงวรรณยุกต์ หมายถึง ระดับเสียงสูงต่ำของเสียงที่ปรากฏในพยางค์ หรือในคำ เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมี ๕ เสียง คือ สามัญ เอก โท ตรี จัตวา

๓.๒ รูปวรรณยุกต์ มี ๔ รูป คือ

ˊ (ไม้เอก)   ˋ (ไม้โท)
 ˊˊ (ไม้ตรี)   ˊˋ (ไม้จัตวา)

๓.๓ การผันวรรณยุกต์

พยางค์จะผันวรรณยุกต์ได้ขึ้นอยู่กับ

- ๑) หมู่อักษรของพยัญชนะต้น (กลาง สูง ต่ำ)
- ๒) พยางค์ที่เป็นคำเป็น หรือ คำตาย
- ๓) สระสั้น หรือยาว ของพยางค์ที่เป็นคำตาย
- ๔) รูปวรรณยุกต์

ดั่งตัวอย่าง และศึกษาเพิ่มเติมจากตำราในระดับที่สูงขึ้น

เสียง หมู่อักษร	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
กลาง	กา	ก่า	ก้า	ก๊า	ก๋า
สูง	-	ข่า	ข้า	-	ข่า
ต่ำ	คา	-	ค่า	ค๊า	-

เสียง หมู่อักษร	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
กลาง	-	จะ	จ๊ะ	จ๊ะ	จ๊ะ
สูง	-	ชะ	ช๊ะ	-	-
ต่ำ	-	-	ค๊ะ	คะ	ค๊ะ

* คำที่มักใช้ผิด ควรฝึกอ่านและเขียนให้ถูกต้อง เช่น

ขอโทษนะคะ	ขอบคุณค่ะ
ถูกแล้วจ๊ะ	ดูนี่ซิจ๊ะ
ไปละนะ	ไปไหนละ
อะไรนะ	นี่นะหรือ

๔. อักษรนำ

อักษรนำ คือ พยัญชนะ ๒ ตัวเรียงกัน พยัญชนะตัวที่ ๑ มีอิทธิพลนำเสียงวรรณยุกต์ของพยัญชนะตัวที่ตามมา พยัญชนะตัวที่ ๑ จะเป็น **อักษรสูง** หรือ **อักษรกลาง** ส่วนพยัญชนะที่ตามมาเป็นอักษรต่ำเดี่ยวเท่านั้น ดังนี้

อักษรสูง / อักษรกลาง

+

อักษรต่ำเดี่ยว

การอ่านอักษรนำ มี ๒ แบบ คือ

๑. ไม่ออกเสียงพยัญชนะตัวที่ ๑ เมื่อมี ห นำ อักษรต่ำเดี่ยว หรือ อ นำ ย ดังตัวอย่าง

ห	ง	ญ	น	ย	ร	ล	ว
---	---	---	---	---	---	---	---

แหงน หญิง ไหน หยด หรือ หลง หวาน

อ	ย
---	---

อ นำ ย มี ๔ คำ คือ ออย่า อยู่ อย่าง อยาก

๒. ออกเสียงเป็น ๒ พยางค์

ออกเสียงพยัญชนะตัวที่ ๑ เป็นเสียง อะครึ่งเสียง

ออกเสียงพยัญชนะตัวที่ ๒ ประสมกับสระ และ ตัวสะกด

ตามระดับเสียงวรรณยุกต์ของพยัญชนะตัวที่ ๑ เช่น

ขนม อ่านว่า ขะ – นนม (ระดับเสียงเดียวกับ ขม)

ตลาด อ่านว่า ตะ – หลาด (ระดับเสียงเดียวกับ ตาด)

สมาน อ่านว่า สะ – หมาน (ระดับเสียงเดียวกับ สาน)

จรวด อ่านว่า จะ – หรวด (ระดับเสียงเดียวกับ จวด)

* ข้อสังเกต บางคำยกเว้นไม่อ่านตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น เช่น

ขมา (ชะ – มา)

สมาคม (สะ – มา – คม)

สมาชิก (สะ – มา – ชิก)

สมัชชา (สะ – มัด – ชา)

สมัญญา (สะ – มั่น – ยา)

การอ่านเลียนแบบอักษรนำ

คำสองพยางค์บางคำ พยัญชนะต้นของพยางค์ที่ ๑ ออกเสียงนำเสียงวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ ๒ ในลักษณะเดียวกันกับการอ่านอักษรนำ

คำ	พยางค์ที่ ๑ อักษรสูง / กลาง	พยางค์ที่ ๒ อักษรต่ำเดี่ยว
สิริ	สิ	ริ (หริ)
ประโยชน์	ประ	โยชน์ (ไหยด)
ดิลก	ดิ	ลก (หลก)
ศักราช	ศั (สั - กะ)	ราช (หลาด)
ประวัติ	ประ	วัติ (หวัด)
มีสมัน	มี (มัด - สะ)	มัน (หมั้น)
ดิเรก	ดิ	เรก (เหรก)
หิริ	หิ	ริ (หริ)

๕. คำคล้องจอง

คำคล้องจอง คือ คำที่มีเสียงสระเดียวกัน เช่น กา มา ตา หรือ คำที่มีเสียงสระ และตัวสะกดเดียวกัน เช่น กาง ทาง / ฉัน อัน / เลย เหย / เปยก เรียก / เดือน เตือน

คำคล้องจองมีหลายลักษณะ เช่น

คำคล้องจอง ๒ พยางค์

แม่จุง ปูนา ปลาทุ ทูกาง หางเปีย เสียใจ

คำคล้องจอง ๓ พยางค์

ดูโทรทัศน์ นักร้องเสาร์ เดาศุภการณ์ งานประดิษฐ์

คำคล้องจอง ๔ พยางค์

ดอกไม้แสนงาม ยามลมพัดมา พาใจชุ่มชื่น รื่นเริงยินดี

คำคล้องจอง ๔ พยางค์ มีลักษณะคล้ายกลอนสี่ คือมี ๔ พยางค์ แต่แตกต่างกันที่กลอนสี่มีฉันทลักษณ์บังคับ ควรสังเกตและใช้ให้ถูกต้อง

การสอนสะกดคำเพื่อเขียน ควรสะกดจากรูปพยัญชนะ รูปสระและรูปพยัญชนะสะกดที่ปรากฏ เช่น

พ่อ สะกดว่า พ พาน-ไม้เอก-อ อ่าง → พ่อ

แม่ สะกดว่า สระแอ-ม ม้า-ไม้เอก → แม่

เสือ สะกดว่า สระเอ-ส เสือ-สระอี-อ อ่าง → เสือ

เรียน สะกดว่า สระเอ-ร เรือ-สระอี-ย ยักษ์-น หนู → เรียน

ปัญหาอีกเรื่องหนึ่งที่ครูบางคนยังมีความเข้าใจสับสนอยู่ คือคำว่า การแจกลูก บ้างเข้าใจว่าเป็นการแจกรูป เช่น บอกให้เด็กแจกลูกคำว่า ตา โดยหวังว่าจะให้เด็กตอบว่า คำว่า ตา คือ ต -า → ตา

แจกลูกคำว่า บ้าน คือ บ -า -น -้ → บ้าน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง แท้จริงเป็นการแจกแจ่งว่า คำนั้นประกอบด้วยพยัญชนะใด สระใด ตัวสะกดใด หรือ รูปวรรณยุกต์ใดบ้าง ไม่ใช่เป็นการแจกลูก

การแจกลูก เป็นการประสมคำที่ยึดพยัญชนะต้นเป็นหลัก หรือยึดสระเป็นหลัก หรือยึดสระและตัวสะกดเป็นหลักซึ่งเปรียบเสมือนเป็นแม่ แล้วแจกลูกให้เป็นคำต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ยึดพยัญชนะต้นเป็นหลัก	- ะ	- ำ	- ิ	- ี	- ึ	- ุ
ก	กะ	กำ	กิ	กี	กี	กือ
ข	ขะ	ขำ	ขิ	ขี	ขี	ขือ
ค	คะ	คำ	คิ	คี	คี	คือ

ยึดสระเป็นหลัก	ก	จ	ข	ส	ม	ย
- ำ	กำ	จำ	ขำ	สำ	มำ	ยำ
- ี	กี	จี	ขี	สี	มี	यी
- ุ	กู	จุ	ขู	สุ	มุ	ยู

ยึดสระและตัวสะกดเป็นหลัก	ก	จ	ข	ส	ม	ย
- ่าง	กาง	จาง	ขาง	sang	มาง	ยาง
- าน	กาน	จาน	ขาน	सान	มาน	ยาน

